



Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum stultitia opponatur sapientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

niām filii Dei uocabuntur. utrumque autem horū pertinet immediate ad charitatem. Nam de pace dicitur in P̄al. 118. Pax multa diligentibus legem tuā. & Ap̄st. dicit Ro. 5. Charitas Dei diffusa est in cordi bus nostris per Spiritum sanctū , qui datus est nobis: qui quidem est spiritus adoptionis filiorum, in quo clamam? Abba pater, ut dicitur Ro. 8. ergo septima beatitudo magis dē tribuitur charitati, quā sapientia. ¶ Pr̄. Vnumquodque magis manifestatur per proximum effectum, quām per remotum: sed proxim⁹ effectus sapientie uidetur esse charitas, secundum illud Sap. 7. Per nationes in animas sanctas se trāfert, amicos Dei, & prophetas constituit: pax aut, & adoptione filiorum uidetur esse remoti effectus, cum p̄cedant ex charitate, ut dicitum est. ergo beatitudo sapientie recipiens, debet magis determinari secundum dilectionem charitatis, quām secundum pacem. ¶ 3. Pr̄. Iacob. 3. dicitur. Quā defūsum est sapientia, primum quidem pudica est: deinde autem pacifico, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia, & fructibus bonis, iudicans sine similitudine beatitudi ergo correspondens sapientia, non magis debuit accipi secundum pacem, quām secundum alios effectus calefītis sapientia.

SE D CONTRA EST, quod * August. dicit in li. de serm. domini in monte, quād sapientia conuenit pacificis, in quibus nullus motus est rebellis, sed obtemperans.

RESPON. Dicendum, quod septima beatitudo congrue adaptatur dono sapientie & quād ad meritum, & quantum ad primum. Ad meritum quidem pertinet quod dicitur, Beati pacifici. Pacifici autem dicuntur, quasi pacem facientes uel in seip̄s, uel in aliis, quorum vtrumque contingit per hoc, p̄ ea, in quibus pax constituitur, ad debitum ordinem rediguntur. Nam pax est tranquillitas ordinis, ut * Aug. dicit 19. De Ciuit. Dei. Ordinare autem pertinet ad sapientiam, ut pater per Philo. 1 in principio Metaph. & ideo esse pacificum conueniēter attribui sapientie: ad primum autem pertinet quod dicitur, Filiū Dei uocabuntur. Dicuntur autem aliqui filii Dei, inquantum participant similitudinem filii unigeniti, & naturalis, secundum illud Ro. 8. Quos preciūtū conformes fieri imaginis filii sui, qui quidem est sapientia genita: & ideo participando donū sapientie, ad Dei filiationem homo pertingit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod charitatis est habere pacem: sed facere pacem, est sapientie ordinantis. Similiter autem Spiritus sanctus intantū dicitur spiritus adoptionis, inquantum per eum datur nobis similitudo filii naturalis, qui est genita latitatis.

AD SECUNDVM dicendum, quod illud est intelligentia de sapientia increata, quā primo se nobis unit per donum charitatis, & ex hoc reuelat nobis mysteria, quorum cognitio est sapientia infusa. Et iō sapientia iniūta, quā est donum, non est causa charitatis, sed magis effectus.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut iam * dicitum est, ad sapientiam, secundum quod est donum, pertinet non solum contemplari diuina, sed etiam regulare humanos actus, in qua quidem directione primo occurrit remotio a malis, quā contrantrit sapientie. Vnde & timor dicitur esse invenitum sapientie, inquantum facit recedere a malis. Ultimum autem est sicut finis, quo omnia ad debitum ordinem redigantur, quod pertinet ad rationem pacis. Et ideo conuenienter Iacobus dicit, quod sapientia, quā defūsum est, quā est donum

A spiritu sancti, primum est pudica, quasi uitans corrptelas peccati: deinde autem pacifica, quod est finalis effectus sapientie, propter quod ponitur beatitudo. Iam uero omnia, quae consequuntur, manifestant ea, per quā sapientia ad pacem perducit ordinē congruo. Nam homini per pudicitiam a corruptelis recessenti primo occurrit, quod quātum ex se potest, modum in omnibus teneat: & quantum ad hoc dicitur modestia. Secundo, ut in his, in quibus ipse sibi nō sufficit, aliorum monitis acquiescat: & quantum ad hoc subdit, suadibilis: & haec duo pertinent ad hoc, quod hō consequatur pacē in seipso. Sed ulterius ad hoc, q̄ homo sit pacificus etiam alii, primō requiritur, ut bonis eorum nō repugner: & hoc est, quod dicit, Bonis non consentiens. Secundo, quod defectibus proximi & compatiat in affectu, & subueniat effectu: & hoc est quod dicitur, Plena misericordia, & fructibus bonis. Tertiō requiritur, ut charitatib⁹ emendare peccata fatagar: & hoc est quod dicit, Iudicans sine similitudine, ne scilicet correctionem pretendens, odium intendat explore.

Q V A E S T O X L V I .

*¶ Super questionē qua
drageſam extam.*

Deſultitia, quā opponitur sapientie,
intres articulos diuīsa.

C **D**E INDE considerandum est de ſtultitia, quā opponitur sapientie:
Et CIRCA hoc queruntur tria.
¶ Primō, Vtrum ſtultitia opponatur sapientie.
¶ Secundō, vtrum ſtultitia ſit pecatum.
¶ Tertiō, Ad quod uitium capita le reducatur.

A R T I C U L V S P R I M U S .

Vtrum ſtultitia opponatur sapientie.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod ſtultitia non opponatur sapientie. Sapientie enim directe uidetur opponi inſipientia: ſed ſtultitia non uidetur esse idem, quod inſipientia, quia inſipientia uidetur esse ſolum circa diuina, ſicut & sapientia: ſtultitia autem ſe habet, & circa diuina, & circa humana: ergo sapientia non opponitur ſtultitia.

¶ 2. Pr̄. Vnum oppositorum nō est uia perueniendi ad aliud: ſed ſtultitia est uia perueniendi ad sapientiam. dicitur. n. 1. ad Corin. 3. Si quis uidetur inter uos sapiens eſcē in hoc ſeculo, ſtultus ſiat, ut ſit sapiens: ergo sapientia non opponitur ſtultitia.

¶ 3. Pr̄terea. Vnum oppositorum non est cauſa alterius: sapientia autem eſt cauſa ſtultitiae. dicitur enim Ieremias decimo: Stultus factus eſt omnis homo a scientia sua: sapientia autem quādam scientia eſt. & Ifaias quadragesimo/optimo dicitur, Sapientia tua, & scientia, hāc decepit te. decipi autem ad ſtultitiam pertinet: ergo sapientia non opponitur ſtultitia.

¶ 4. Pr̄.

I N 9.46. aduerte, quā per metaphorā explanantur, oportet lane intelligi iuxta ſubiectam materię, ne penuria vocabulorum nos fallat. Cum igitur ſtultitia penes hebetudinem atendi dicitur, & penes hoc idem attendi dicitum ſe virū contrarium dono intellectus, ut patet in q. 1. ar. 2. ſcīō, quod obuſio ſenſus spiritualis, qui eft intellectus, inquantum impedit perceptionem diuinorum, contrariat intellectus dono: inquantum autem impedit iudicium corū ſem ſecundū Supra. q. 8. art. 6. ad 1. altissimam cauſam ſtultitiae, contrariatur dono ſapientie. Et illo modo confitimus hebetudinem, vel caccitatem mentis: illo autē ſtultitiam, vel fatuitatē. Et hāc pro tota hac queſitione ſufficiat, ac de tractatu charitatis.

QVAEST. XLVI.

Li. 10. c. 16. incipit, sapiens, ante med. * Cap. 27.

¶ 4 Præt. Isid. dicit in lib. Etymologiarum, quod stultus est, qui per ignominiam non commouetur ad dolorum, & qui non mouetur iniuria: sed hoc pertinet ad sapientiam spiritualis, ut Greg. dicit in 10. Moral. ergo sapientia non opponitur stultitia.

Lib. 2. c. 36. SED CONTRA est, qd Greg. dicit in 2. Moral. quod donum sapientiae datur contra stultitiam.

RESPON. Dicendum, quod nomen stultitiae a stupore uidetur esse sumptum. Vnde* Isido. dicit in lib. Etymol. Stultus est, qui propter stuporem non mouetur. Et differt stultitia a fatuitate, sicut ibidem dicitur, quia stultitia importat habetudinem cordis, & obtusum sensum. fatuitas autem importat toalem spiritualis sensus priuationem, & ideo conuenienter stultitia sapientia opponitur. Sapiens enim, ut ibidem Isidorus* dicit, dicitus est a sapore: quia sicut gustus est aptus ad discretionem saporis ciborum, sic sapiens ad dignoscendam rerum, atque causarum. Vnde patet, quod stultitia opponitur sapientia sicut contrarium: fatuitas autem sicut pura negatio. Nam fatius caret sensu iudicandi: stultus autem habet sensum, sed habetur a statim: sapiens autem subtilem, & perspicacem.

Loco citato in argu.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod sicut* Isido. ibidem dicit. Infaciens contrarius est sapienti, eo quia sine sapore est discretionis, & sensus: unde idem uidetur esse insipientia cum stultitia. Precipue autem uidetur aliquis esse stultus, quando patitur defectum in summa iudiciorum, quae attendunt secundum causam altissimam. Nam si deficiat in iudicio circa aliquid modicum, non ex hoc uocatur aliquis stultus.

q. præc. art. 4. & art. 1. ad primum.

A D SECUNDVM dicendum, quod sicut est quedam sapientia mala, ut supra dictum* est, que dicitur sapientia seculi, quia accipit pro causa altissima, & fine ultimo aliquid terrenum bonum: ita etiam est aliqua stultitia bona huic sapientia mala opposita, per quam aliquis terrena contemnit: & de hac stultitia loquitur Apostolus.

A D TERTIVM dicendum, quod sapientia seculi est, que decipit, & facit esse stultum apud Deum, ut patet per Apostolum i.ad Corinthi.

A D QVARTVM dicendum, quod non moueri iniuriis, quandoque quidem contingit ex hoc, quod homines non impudente terrena, sed sola caletia: vñ hoc non pertinet ad stultitiam mundi, sed ad sapientiam Dei, vt Gregor. ibidem dicit. Quandoque autem contingit ex hoc, quod homo est simpliciter circa omnia stupidus, vt patet in amentibus, qui non discernunt quid sit iniuria: & hoc pertinet ad stultitiam simpliciter.

ARTICVLVS XI.

Vtrum stultitia sit peccatum.

Infr. art. 3. cor.

A D SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod stultitia non sit peccatum. Nullum enim peccatum prouenit in nobis a natura: sed quidam sunt stulti naturaliter. ergo stultitia non est peccatum.

Lib. de vera relig. ca. 14. circa princip. tom. 2.

¶ 2 Præt. Omne peccatum est voluntarium, vt Aug.* dicit: sed stultitia non est uoluntaria. ergo non est peccatum.

¶ 3 Præt. Omne peccatum opponitur alicui precepto diuinu: sed stultitia nulli precepto opponitur. ergo stultitia non est peccatum.

Ar. preced.

SED CONTRA est, quod dicitur Prou. i. Prospexitas stultorum perdet eos: sed nullus perditur, nisi pro peccato. ergo stultitia est peccatum.

RESPON. Dicendum, quod stultitia, sicut * dictum est, importat quandam stuporem sensus in in-

F dicando, & precipue circa altissimam finis ultimus, & summum bonum, quis potest pati stuporem in indicando. Vno modo ex dispositione naturali amentibus, & talis stultitia non est per modo in quantum immixtus habet in busto terrenis, ex quo redditus eius leviter percipiendu diuina, secundum illud ad Animalis homo non percipit ea, quae a Dei: sicut etiam homini habent quoniam malo humore non sapient dulcia, & non peccatum. Et per hoc patet responsio.

G A D SECUNDUM dicendum, quod stultitia nullus uelit, uult tamen ea, ad quae est esse stultum, scilicet abstrahere sensum sensibus, & immergere terrenis: idem enim in aliis peccatis. Nam luxuriosus uult deinceps, sine quanon est peccatum, quoniam uellet peccatum: uellet enim frui deinceps peccato.

A D TERTIVM dicendum, quod stultitia non pertinet preceptis, que datur de communitatis, de quibus supra habitum est, & intellectu ageretur.

ARTICVLVS XII.

Vtrum stultitia sit filia luxuria.

H A D TERTIVM sic proceduntur. Stultitia non sit filia luxurie. Moral. enumerat luxurias filiarum, quae continentur stultitia. ergo stultitia non est luxuria.

¶ 2 Præt. Apost. dicit i.ad Cor. 3. Sapientia stultitia est apud Deum: sed sapientia est moral. Sapientia huius mundi corribus teget, quod pertinet ad duplicitatem. stultitia est in magis filia: duplicitas, quam habet.

¶ 3 Præt. Ex ira aliqui precipue uertutem & insaniam, quae pertinet ad stultitudinem, in magis oritur ex ira, quam ex luxuria.

I SED CONTRA est, quod dicitur Prou. i. timet eam sequitur, si meretricem, iugum vincula stultus trahatur.

RESPON. Dicendum, quod stultitia est, stultitia secundum quod est peccatum. hoc, quod lensus spiritualis habet, est aptus ad spiritualia iudicanda. Marmore hominis immixtus ad terrenas per luxurias est circa maximas delectationes, quae me absorbet. Et idcirco stultitia, quae per maximum nascitur ex luxuria.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod est, quod ho habeat fastidium de Deo, & de deo. Vnde* Greg. duo numerat inter filios, secundum ad stultitiam, secundum Dei, & duplicitatem secundum ad stultitudinem, quasi diuidens stultitudinem in duas.

K A D SECUNDUM dicendum, quod veritas non est intelligentia caudata, sed scilicet ipsa sapientia mundi, scilicet stultitia. Vnde non oportet, quod quecumque sapientiam mundi, sicut causa humana, pertinet ad stultitudinem.

A D TERTIVM dicendum, quod ira, in qua ex sua acuitate maxime immunit corporis, vnde maxime causat stultitudinem, quae per pedimento corporale, scilicet stultitudinem, per pedimento spirituale, scilicet immixtus habet rena, maxime prouenit ex luxuria.

